

Література:

1. Внукова Н.М. Визначення зацікавленості темою цифрових трансформацій у економіці Індустрії 4.0. *Збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України*. Вип. 5: Цифрові трансформації України 2021: виклики та реалії: за матеріалами ІІ круглого столу (м. Харків, 20 вересня 2021 року) / за ред. С. В. Глібка, К. В. Єфремової. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. С.22-26.
2. Внукова Н.М. Зміна механізмів індустрії 4.0 в особливий правовий період. *Господарська діяльність в особливий правовий період*: зб. наук. праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 30 березня 2022 р. / за ред. М. Петрової, С. Глібка, Велико-Тирново, Болгарія, Вид-во: ACCESS PRESS, 2022. URL: <https://ndipzir.org.ua/?s=%D0%92%D0%BD%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0> (дата звернення: 28.01.2023).
3. Щодо сприяння впровадженню технологічного підходу “Індустрія 4.0” в Україні: Постанова КМУ № 750 від 21 липня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/750-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.01.2023).
4. Agrawal R. et al. Progress and trends in integrating Industry 4.0 within Circular Economy: A comprehensive literature review and future research propositions // *Business Strategy and the Environment*. 2022. Т. 31. №. 1. С. 559-579. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/bse.2910> (дата звернення: 28.01.2023).
5. Google Trends – керівництво для користування. URL: <https://livepage.pro/knowledge-base/google-trends.html> (дата звернення: 28.01.2023).

ЕКОНОМІЧНІ ТА ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНІ: НАСЛІДКИ ВІЙНИ

С. В. МАРКОВА д-р екон. наук, професор кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,

І. Є. МАРКОВ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету менеджменту

Запорізького національного університету, м. Запоріжжя, Україна

Війна росії з Україною є найстрашнішою у Європі з часів Другої світової війни. У 2014 році Росія порушила післявоєнну систему безпеки Європи після анексії АР Криму, проголошення ЛНР та ДНР на території Східної України, а у лютому 2022 році розпочала широкомасштабне вторгнення в Україну. Населення буде змушене жити в умовах турбулентного середовища, зниження народжуваності, старіння нації, «віддік мізків», загальний спад економіки та обмеження кількості робочих місць, що призведе до масових заворушень та незадоволення українців [1]. В той же час, кількість населення, що втекла з України у разі нашої перемоги вся не повернеться на батьківщину, що також спричинить у майбутньому призведе до спаду певних сфер економіки (освіта, сфера розваг, харчова промисловість та інші). Населення України – економічний важіль стабільності та розвитку нашої держави у майбутньому: працюючи в країні, споживаючи різні блага, сплачуючи податку до бюджету країни. Така постійна фінансова підтримка – необхідний та важливий внесок кожного українця задля становлення та розбудови нашої України. Отже, для того, щоб зменшити негативні наслідки війни щодо зменшення та відтоку населення з країни потрібно чітко розробити та сформулювати програму дій щодо повернення,

стимулювання та зацікавлення українців повернутися на батьківщину задля її економічної розбудови та процвітання. Втрати активів бізнесу становлять щонайменше 9,9 млрд дол і продовжують зростати – це третя за величиною стаття збитків інфраструктури. В розрізі галузей найбільше постраждала металургія. Загалом від початку війни пошкоджено або зруйновано щонайменше 412 підприємств, з яких 64 – це великі та середні підприємства. Очікується, що це число може бути вищим, оскільки наразі відсутня повна інформація про стан українських підприємств, що знаходяться на тимчасово окупованих територіях [2].

Таблиця 1 – Підприємства, що найбільше постраждали від війни [2]

Назва	Активи	Дохід	К-сть працівників	Профіль
Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча	1,9 млрддол	77,2 млрдгрн	15 тис	Чавун, прокат зі сталі
Азовсталь	1,4 млрддол	50,6 млрдгрн	10,7 тис	Чавун, сталь, прокат зі сталі
Антонов	385 млддол	7,5 млрддол	9 тис	Авіап перевезення, авіабудування
Кременчуцький НПЗ	374 млддол	34 млрдгрн	3 тис	Виробництво нафтопродуктів
Авдіївський коксохімічний завод	343 млддол	16,5 млрдгрн	4 тис	Кокс доменний для металургії
Одеський нафтопереробний завод	171 млддол	-	500	Виробництво нафтопродуктів
Київський завод Coca-Cola	150 млрддол	7,1 млрдгрн	1300	Виробництво напоїв
Зоря-Машпроект	137 млддол	3,5 млрддол	8500	Важке машинобудування
Монделіс Україна	104 млддол	7,2 млрдгрн	900	Кондитерські вироби

За оцінками, близько 13 мільйонів українців залишили свої домівки, тікаючи від війни в інші регіони України або за кордон. Чисельність населення України постійно скорочується, так за останні 20 років майже на 8 млн. осіб (2000 р. 49429,8 тис. осіб, 01.01.2021 – 41588,4 тис. осіб) (рис. 1). До основних причин такої ситуації відносять економічні, соціальні та фізіологічні, починаючи з 2019 року додається ще наслідки COVID-19, а з початком повномасштабного вторгнення росії у лютому 2022 року – військові, людські втрати населення України.

Офіційні дані у 2022 році свідчать що чисельність населення України на 01.01.2022 років 41 167,3 у наступному місяці 01.02.2022 41130,4 осіб, тобто згідно офіційних даних за два місяці спостерігалися тенденції до зниження чисельності населення.

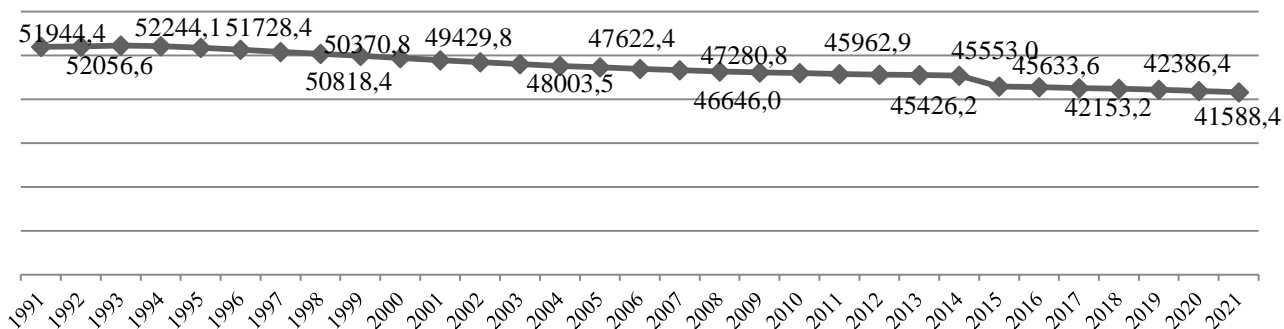

Рис. 1 – Чисельність населення України 1991-2021 рр., тис. осіб[3]

За період незалежності в Україні народилося 13,3 млн дітей. У цілому рівень народжуваності з 1991 року знизився вдвічі: в 1991-му народилося 630,8 тисячі дітей, у 2019-му – 308,8 тисячі. Рівень народжуваності почав падати після 2013 року, в середньому народжується близько 400 тисяч малюків на рік.

Отже, демографічна картина в Україні й так була не райдужною. А війна її значно погіршила. Тому нам потрібно вже зараз думати та шукати шляхи вирішення цього питання, розробляти план рішень та першочергових дій. І тут мають працювати як медичні установи, так і держава.

Література:

1. Трудові ресурси як фактор економічного розвитку держави. Бібліотека URL: BukLib.net (дата звернення: 20.11.2022).
2. Демографічна трагедія України: другий голодомор? Економічна правда. URL: epravda.com.ua (дата звернення: 20.12.2022).
3. Народжуваність в Україні 2022 - статистика пологових будинків і коли буде демографічний вибух | РБК Україна. URL: rbc.ua (дата звернення: 20.12.2022).

TOURISM INDUSTRY AS A NATIONAL DETERMINANT OF COUNTRY'S ECONOMY

S. TEVDORADZE, PhD in Business Administration, Professor
 Z. MUSHKUDIANI, PhD in Business Administration, Professor
Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University, Tbilisi, Georgia

The current stage of development of the national economy of any country is characterized by the capacity of state institutions to create prerequisites for the implementation of commercial activities by economic entities, both in the spheres of production and circulation. Such circumstances and the state policy of the country on the development of the national economy, should be equally focused on the protection of production and non-production spheres in priority sectors, to create prerequisites necessary for the economic entities of these industries to achieve a competitive level in the global space, based on the use of effective forms and methods of state regulation of the sectors of prime concern for the nation. By the turn of the twenty-first century, tourism had evolved into a branch of sustainable development in the world culture and economy, occupying a special place in the global economic structure. We believe that